

TALABALARNI VATANPARVARLIK TARBIIYASI JAMIYAT HAYOTIYLIGINING
AXLOQIY ASOSI SIFATIDA

Eleonora Topvoldiyevna Mirzajonova

Farg'ona davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasida katta o'qituvchisi,

Hamdamov Izzatbek Toshmamat o'g'li

psixologiya yunalishi 3-bosqich talabasi.

Аннотация: *Ushbu maqola jamiyat hayotiyligining axloqiy asosi sifatida talabalarning vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirishni ochib beradi. Lekin, vatanparvarlik zamonaviy, jadal o'zgarib borayotgan va globallashayotgan dunyo sharoitida individual va jamoaviy (jamoat) ongning eng muhim ma'naviy-axloqiy qadriyati sifatida qaraladi.*

Kalit so'zlar va iboralar: *Vatanparvarlik tarbiyasi, vatanparvarlik, globallashuv, jamoaviy va jamoat ongining yangi shakllari, fuqarolik, shaxsning ijtimoiy faolligi, umuminsoniy qadriyatlar.*

Inson tarbiyasi jarayon sifatida uchta asosiy omilning tarkibiy qismidir: oila, jamiyat va shaxsning o'zi. Ta'lim jarayoni - bu talabalarning shaxsini shakllantirishning ko'p bosqichli va xilma-xil harakatlarining pedagogik jihatdan asoslangan, izchil, uzluksiz o'zgarishi bo'lib, uning davomida shaxsni muayyan sharoitlarda hayotga rivojlantirish va psixologik tayyorlash vazifalari hal qilinadi. Ta'lim jarayonining elementlari quyidagilardan iborat: maqsadlar, vazifalar, sub'ekt-ob'ektning o'zaro ta'siri, mazmuni, shakllari, usullari, texnologiyalari, vositalarni amalga oshirish mexanizmlari va jarayonning o'zi va o'qitilgan shaxsning o'ziga xosligidagi neoplazmalarning samaradorligi.

Vatanparvarlik tarbiyasining maqsadli ta'rifi va mazmun parametrlari uni inson mavjudligining sub'ektiv sohasi sifatida tushunish bilan belgilanadi, unda ideallar, ma'nolar, qadriyatlar va boshqalarni topishning fundamental muammolari hal qilinadi. U har doim ijtimoiy yo'naltirilgan. Zamonaviy, jadal o'zgarib borayotgan va globallashayotgan dunyo sharoitida vatanparvarlik ham individual, ham jamoaviy (jamoat) ongning eng muhim ma'naviy-axloqiy qadriyati sifatida qaralishi mumkin va kerak.

Bugungi kunda O'zbekistonda fuqarolik jamiyati va demokratik davlat rivoji sharoitida vatanparvarlikni fuqarolik va ma'naviyat, faol hayotiy pozitsiya kabi tushunchalardan ajratib bo'lmaydi. Bu, ayniqsa, davlatimiz raxbari ta'kidlaganidek, "hayotimizga ishonch bilan kirib kelayotgan, yetakchi o'rinlarni egallab kelayotgan, mustaqil fikrlaydigan, zamonaviy bilim va dunyoqarashga ega, xurofot va qarashlardan xoli yangi avlod kadrlari uchun dolzarbdir. o'tmishdagi stereotiplar, mamlakat kelajagi uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga qodir.

Vatanparvarlik psixologiyada shunday axloqiy fazilat sifatida ta'riflanadiki, u o'z Vatanga sadoqat bilan xizmat qilish zarurati, unga muhabbat va sadoqatning namoyon bo'lishi, uning buyukligi va shon-shuhratini anglash va his qilish, u bilan ma'naviy aloqadorlik, uni himoya qilish istagini o'z ichiga oladi. or-nomus va qadr-qimmatni amaliy ishlar bilan mustahkamlaydi, hokimiyat va mustaqillikni mustahkamlaydi. Vatanparvarlik tushunchasi keng kontekstga ega, jumladan:

- insonning tug'ilib o'sgan joylariga daxldorlik hissi, o'z xalqi tiliga hurmat; Vatan manfaatlarini haqida qayg'urish - Vatan oldidagi burchni anglash, uning sha'ni va qadr-qimmatini, ozodligi va mustaqilligini (Vatan himoyasi va Vatan Qurolli Kuchlarida xizmat qilish) himoya qilish; fuqarolik tuyg'ulari va Vatanga sadoqatning namoyon bo'lishi; o'z mamlakatining ijtimoiy va madaniy yutuqlari bilan faxrlanish; o'z Vatani, davlat ramzlari, o'z xalqi bilan faxrlanish; Vatanning tarixiy o'tmishiga, xalqiga, urf-odat va an'alariga hurmat; Vatan va uning xalqi taqdiri, kelajagi uchun mas'uliyat, o'z mehnatini fidoyilik bilan fidokorona qilish, Vatan qudratini mustahkamlash va gullab-yashnash qobiliyatida ifodalangan; insonparvarlik, mehr-oqibat, umuminsoniy qadriyatlar.

Haqiqiy vatanparvarlik, uning ta'rifidan ko'rinib turibdiki, ijobiy fazilatlarining butun majmuasini shakllantirish va uzoq muddatli rivojlantirishni nazarda tutadi. Ushbu taraqqiyotning asosini ma'naviy, axloqiy va ijtimoiy-madaniy komponentlar tashkil etadi. Vatanparvarlik o'zining Vatandan ajralmasligini, ajralmasligini anglagan shaxsning ma'naviyati, fuqaroligi va ijtimoiy faolligining birligida namoyon bo'ladi.

Vatanparvarlik yoshlarni tarbiyalash, ijtimoiylashtirish va tarbiyalash jarayonida shakllanadi. Biroq vatanparvarlikni rivojlantirish uchun ijtimoiy makon turli darajadagi ta'lim muassasalari devorlari bilan chegaralanib qolmaydi. Bu yerda oila, mahalla va jamiyatning boshqa ijtimoiy institutlari: ommaviy axborot vositalari, jamoat tashkilotlari, madaniyat va sport muassasalari, diniy tashkilotlar, sog'liqni saqlash muassasalari, huquqni muhofaza qilish organlari, harbiy tashkilotlar, ijtimoiy himoya muassasalari muhim rol o'ynaydi. , korporativ uyushmalar, qarindoshlar, diaspora aloqalari va munosabatlari. Bularning barchasi maktab o'quvchilari va yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash jarayonida e'tiborga olinishi lozim.

Barcha darajadagi tarbiyaviy ishlar tizimida vatanparvarlikni shakllantirish uchun nafaqat uning mohiyati va mazmunini, balki ularning umumiyligida ushbu sifatning tashuvchisi bo'lgan ichki psixologik-pedagogik tarkibiy qismlarni ham bilish kerak. Bunday komponentlar ehtiyoj-motivatsion, kognitiv-intellektual, hissiy-sezgi, xatti-harakat va irodaviy, shuningdek, ijodiy komponentlardir. Ta'lim-tarbiya ishlarining zamonaviy sharoitlarga mos keladigan samarali tizimi ushbu komponentlarning barchasini va ularning o'zaro bog'liqligini hisobga olishi, ularning har birining shakllanishiga o'z vaqtida ta'sir ko'rsatishi va tuzatishi kerak.

Bugungi kunda vatanparvarlik tarbiyasining asosiy maqsadi: jamiyatimizda vatanparvarlik tuyg'usini eng muhim ma'naviy-axloqiy va ijtimoiy qadriyat sifatida shakllantirish, eng muhim fuqarolik faol, ijtimoiy ahamiyatga molik fazilatlarga ega bo'lgan yosh avlodni shakllantirish va rivojlantirishdan iborat. ularni jamiyatimiz manfaatlarini yo'lidagi bunyodkorlik jarayonida, uning asoslarini mustahkamlash va takomillashtirishda, jumladan, uni himoya qilish va mustaqillikni mustahkamlash bilan bog'liq faoliyatda ko'rsatish. Shunday qilib, vatanparvarlik ongga, hissiy-irodaviy sohaga muvofiqlashtirilgan ta'sir ko'rsatish, tegishli faoliyatni tashkil etish bilan birgalikda shakllanishi mumkin. Vatanparvarlik tarbiyasi jarayoni ma'lum elementlardan, tarbiya jarayonidan iborat bo'lib, shaxsning vatanparvarlik ongini bosqichma-bosqich shakllantiradigan bir qator o'ziga xos tarkibiy qismlarga ega.

Bo'lajak ofitserning vatanparvarligi va fuqaroligi dunyoqarashi, axloqiy ideallari,

insoniy xulq-atvor me'yorlarida namoyon bo'ladi va uning harakatlari va faoliyatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, vatanparvarlik va fuqarolik o'z xalqiga, uning turmush tarziga, tarixiga, madaniyatiga, davlatiga, asosiy qadriyatlar tizimiga bo'lgan umumiy tuyg'ularida ham namoyon bo'ladi. Vatanparvarlik - bu fuqarolarning shaxs erkinligi asosida ongli va ixtiyoriy ravishda qabul qilingan pozitsiyasidir. Vatanparvarlik o'z ta'siri bilan barcha avlodlarni, har bir insonni qamrab oladi.

Vatanparvarlik tarbiyasi O'zbekistonning mustaqil davlat sifatida rivojlanish modelini muvaffaqiyatli amalga oshirishga xizmat qilishi kerak. Demak, vatanparvarlik fuqarolik jamiyatining elementi sifatida faoliyat yuritadi va unga yetarlicha baho bermaslik jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy va madaniy asoslarini zaiflashishiga olib kelishi mumkin. Vatanparvarlik o'z mohiyati va mazmuniga ko'ra bugungi kunda jamiyat hayotiyligining ma'naviy asosi sifatida qaralishi lozim.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, vatanparvarlik tarbiyasida rasmiy emas, balki haqiqiy jiddiy muvaffaqiyatga jamiyatning barcha a'zolari va har bir shaxsning alohida-alohida birgalikdagi sa'y-harakatlari va bu juda muhim, ijodiy, malakali va puxta o'ylangan munosabat bilan erishish mumkin. birinchi navbatda bu ishga mas'ul bo'lganlar.

ADABIYOTLAR:

1. Мирзажонова, Элеонора Топволдиевна. «Системность социокультурной адаптации детей с особыми потребностями как условие эффективности» *Актуальные вопросы современной психологии, конфликтологии и управления: взгляд молодых исследователей*. Екатеринбург. 2020. 5-15.
2. Мирзажонова Э.Т. АКТУАЛЬНОСТЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ДИАГНОСТИКИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ// VIII Махмутовские чтения. Интеграция региональной системы профессионального образования в европейское пространство. - 2021. - С. 301-306.
3. Mirzajonova, Eleonora, and Sergey Kiselev. «MOTOR SEQUENCING TRAINING HAS A POSITIVE EFFECT ON SENSORIMOTOR FUNCTIONS IN PRESCHOOL CHILDREN» *Psychophysiology* 57 (2020): S71-S71.
4. Abdukadirova, L.Y., & Mirzajonova, E.T. (2021). The importance of reading competencies in the context of the "industry 4.0" industrial revolution. *Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(1) 2021, 205-210.
5. Eleonora Topvoldieva Mirzajonova, Khomidov Abdullajon Adham oglu // To study the practical problems of attention and memory processes in children with speech defects// *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*. Vol. 9. 06-2022. 130-135 page.

6. Eleonora Topvoldievna Mirzajonova, Odinaxon Raxmanovna Parpiyeva // *Modern Special Preschool Education: Problems and Solutions// Journal of Pedagogical Inventions and Practices*. Vol. 9. 06-2022. 100-106 page.
7. Odinaxon Raxmanovna Parpiyeva, Eleonora Topvoldievna Mirzajonova // *The role of psycho-oncology in the treatment of cancer patients// Texas Journal of Medical Science*. Vol. 9. 06-2022. 14-17 page.
8. Э.Мирзажонова, А.Хомидов, Г.Мамажонова // **АКТУАЛЬНОСТЬ ПЕРЕВОДА ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ МЕТОДИК// О‘ЗБЕКISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI**. 2022 y 9-SON. 211-218 betlar.
9. Odinaxon Raxmanovna Parpiyeva, Melikuzieva Zulhumor Sherqozi qizi, Abdullaeva Umidahon Uktamjon qizi // **INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES, THEIR NATURE, TYPES AND THEORETICAL FUNDAMENTALS// Texas Journal of Multidisciplinary Studies**. Vol. 9. 06-2022. 123-126 page.
10. Odinaxon Raxmanovna Parpiyeva, Oripova Nodirahon Qodirjon qizi, Nazirova Arofatxon Maxmudjon qizi // *Basics of a healthy lifestyle in the educational process// Journal of Pedagogical Inventions and Practices*. Vol. 9. 06-2022. 89-94 page.
11. Парпиева, ОР; Хожикаримова, ГТ; Назирова, АМ // **FORMATION OF STUDENT PEDAGOGICAL SKILLS BASED ON THE REQUIREMENTS OF INNOVATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT//** Международном научно-практическом журнале “Экономика и социум”. Вып №6(85) 2021. 157-161стр.
12. Damirovich, M. R., Kholikulovna, M. E., & Ibragimovna, A. S. (2022). **THE USE OF INNOVATIVE TECHNIQUES IN TEACHING THE RUSSIAN LANGUAGE**. *Ijodkor o‘qituvchi*, 2(19), 483-488.
13. Damirovich, M. R., & Ibragimovich, T. I. (2022). **SATTAROVICH AU THE ROLE OF SPIRITUAL AND EDUCATIONAL EVENTS IN PROMOTING THE IDEAS OF RELIGIOUS TOLERANCE AND INTERNATIONAL HEALTH**. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10, 1.
14. Дехканбаева, М. Н., Накибов, К., & Мустаев, Р. (2019). **ГЕОГРАФИЧЕСКОЕ ИЗУЧЕНИЕ ОПУСТЫНИВАНИЯ**. *Экономика и социум*, (11), 939-942
15. Мустаев, Р. Д., & Абдуллаев, С. А. (2020). **АМИР ТЕМУР ВА ТЕМУРИИЛАР ДАВРИДА АХЛОКИЙ-ЭСТЕТИК ГОЯЛАРНИНГ РИВОЖЛАИИШИ**. *Интернаука*, (24-3), 23-24.